

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M. B.
przeciwko L. spółce z o.o. w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 kwietnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony pozwanej L. sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 kwietnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te jednak nie zachodzą w tej sprawie.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego skarżąca upatrywała w następujących kwestiach: po pierwsze jakie kryteria - w stosunkach handlowych

między dostawcą towarów a ich nabywcą prowadzącym sieć sklepów - decydują o uznaniu zastrzeżonego w umowie na rzecz nabywcy świadczenia pieniężnego, którego wysokość zależy od wartości obrotów pomiędzy stronami w danym okresie rozliczeniowym, za dozwolony rabat posprzedażowy lub inną niż marża handlowa opłatę za przyjęcie towaru do sprzedaży w rozumieniu art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dalej u.z.n.k.), w szczególności, czy dla tej oceny ma znaczenie pobranie zaliczek na świadczenie przed zakończeniem okresu rozliczeniowego oraz uwzględnienie obrotu z innymi spółkami z grupy kapitałowej, do której należy nabywca; po drugie, jak należy rozumieć utrudnianie dostępu do rynku w rozumieniu art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k.; po trzecie czy można stanowić niedozwoloną opłatę za przyjęcie towaru do sprzedaży świadczenie, którego wysokość jest określona jako procent od obrotu pomiędzy stronami; po czwarte czy umowę pomiędzy dostawcą towarów a ich nabywcą prowadzącym sieć sklepów należy uznać za umowę dystrybucyjną i jaki wpływ ma taka kwalifikacja umowy na przesłankę utrudniania dostępu do rynku i po piąte, czy zwrot świadczeń, uznanych przez sąd za niedozwolone opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży w rozumieniu art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., powinien nastąpić wraz z podatkiem VAT wliczonym w te opłaty, czy też bez tego podatku.

Jeśli chodzi o pierwsze cztery zagadnienia, to występujące w tej materii wątpliwości interpretacyjne zostały rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 listopada 2015 r., III CZP 73/15 (BSN 2015, nr 12), w której stwierdził, że w stosunkach handlowych między nabywcą prowadzącym sieć sklepów a dostawcą nie jest wyłączone uznanie zastrzeżonej w umowie premii pieniężnej uzależnionej od wielkości obrotów za rabat posprzedażowy niestanowiący opłaty przewidzianej w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., co nie oznacza, iż postanowienia umowy przewidujące takie premie są wyłączone spod kontroli sądu na gruncie tego przepisu. Dopuszczalne jest badanie przez sąd, czy w ustalonej w umowie marży lub premii nie mieści się ukryta, niedozwolona „opłata półkowa”, a więc czy rabat nie jest jednak inną niż marża handlowa opłatą. Sąd Najwyższy wskazał również na okoliczności, które mogą uzasadniać taką ocenę i wskazywać, że zastrzeżenie rabatu było pozorne, co z kolei prowadzi do uznania rabatu za opłatę niedozwoloną w rozumieniu tego przepisu. W konsekwencji nie budzi wątpliwości, iż w razie sporu

o charakter opłaty innej niż marża, każdy przypadek wymaga oddzielnej analizy, a końcowe wnioskowanie zależy w równym stopniu tak od treści umowy, jak i sposobu jej wykonania, czyli okoliczności faktycznych sprawy. Ponadto kwestie te były przedmiotem wykładni również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., I CSK 824/14 (nie publ.).

Odnosnie do piątego sformułowanego zagadnienia prawnego, wskazać trzeba, iż również i ono nie spełnia wymogu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., bowiem z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), nie wynika, czy i w jaki sposób oraz w jakiej wysokości powód dokonał rozliczenia w ramach prowadzonej działalności podatku VAT naliczonego i odprowadzonego przez stronę pozwaną w związku z zafakturowaniem tzw. premii rocznych, partycypacji w przygotowaniu i edycji katalogu budowlanego oraz wsparcia działań marketingowych. Natomiast strona pozwana w skardze kasacyjnej w tej materii nie sformułowała zarzutów naruszeń prawa procesowego zmierzających do zakwestionowania pominięcia okoliczności faktycznych dotyczących powyższych kwestii. Na tą problematykę zwracał już uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 28 września 2011 r., I CSK 692/10 (nie publ.). Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze pod rozwagę z urzędu jedynie nieważność postępowania. Z drugiej strony, skoro pobrane w formie kompensaty przez pozwaną od powoda należności okazały się bezpodstawne, to również i zawarta w nich kwota podatku jest nienależna - w relacjach pomiędzy stroną pozwaną a organem podatkowym. Powód natomiast dochodził zwrotu tych kwot, które zostały nienależnie od niego pobrane przez pozwaną. Okoliczność, że kwoty te obejmowały także kwotę podatku VAT nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia tej sprawy, gdyż w stosunkach pomiędzy pozwaną i powodem kwota ta również była nienależna.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżąca przedstawiając uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w kontekście zarzucanych naruszeń prawa procesowego i materialnego oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie wykazała, iż kwestionowane rozstrzygnięcie stanowi efekt ewidentnych błędów w zakresie wykładni prawa i w konsekwencji jest oczywiście nieprawidłowe, jak też, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi kasacyjnej.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej strona pozwana uzasadniła stopniem naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz naruszeniem art. 6 k.c. w zw. z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. i art. 232 k.p.c. oraz art. 234 k.p.c.

Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05 nie publ., z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, nie publ, z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118). Nie jest bezwzględny warunkiem prawidłowego rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji odniesienie się oddzielnie do każdego z zarzutów

podniesionych w apelacji. Z ustanowionego w przepisie art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15, nie publ.).

W niniejszej sprawie rozpoznanie przez Sąd drugiej instancji podniesionych w apelacji zarzutów skierowanych przeciwko podstawie faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, przedstawione w treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, w którym przytoczono też szczegółowo stanowisko Sądu pierwszej instancji i wskazano dlaczego oraz w jakim zakresie zasługuje ono na aprobatę, nie daje podstaw do przyjęcia, iż Sąd odwoławczy dopuścił się tego rodzaju uchybień, które kwalifikowałyby wniesioną skargę kasacyjną jako oczywiście uzasadnioną.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

jw

r.g.